

En ny tidsålder?

En ny tidsålder?

För att göra slut på pandemin behövs en radikal brytning, en övergång bort från kortsiktig och vinstdrivande modeller för global hälsovård.

Vi har inträtt i en ny era av pandemier. Covid-19 dominerar rubrikerna, med all rätt. I januari har vi sett ett rekordstort antal smittade runt om i världen. Och det är inte allt. AIDS pandemin rasar vidare ? 34 procent av människor med HIV fick inte bromsmediciner 2020. Vi kan också förutse att de snabba klimatförändringarna kommer att öka antalet fall av malaria då högre temperaturer hjälper till att sprida de sjukdomsbärande myggorna. Världsbanken uppskattar att 5,2 miljarder (!) människor kommer att smittas fram till 2050.

Ändå finns inte planer för att göra slut på dagens pandemier eller hindra morgondagens. Tvärtom, som vid AIDS-krisen har vi sett tomma löften och ynkliga donationer från panikslagna regeringar i samband med Covidpandemin. Vi har sett stigmatisering av marginaliserade samhällen och okontrollerad vinstjakt från läkemedelsbolagen.

Är det något jag lärt mig från mitt arbete i bekämpande av AIDS-pandemin så är det att vi inte kan lita på cheferna för läkemedelsbolagen eller på de rika ländernas generositet, där dessa chefer lever. För att göra slut på pandemin behövs en radikal brytning, en övergång bort från kortsiktig och vinstdrivande modeller för global hälsovård. Men hur skulle en sådan modell se ut?

Här kommer Kuba in i bilden. Medan internationella ledare inte vidtagit beslutsamma åtgärder har Kuba utvecklat sina egna Covid-19 vaccin, framgångsrikt immuniserat den största delen av sin befolkning och är nu inriktad på att hjälpa till att vaccinera världen. Kubas inställning vilar på två principer: investeringar i offentlig hälsovård och internationalism.

Sommaren 2021 godkände Kubas myndighet CECMED två vaccin utvecklade på ön, Soberana och Abdala. Bägge uppgavs ha en immunitetsgrad på över 90 procent, vilket sätter Kuba i toppen på listan över länder i vaccinationsomfattning. 86 procent av befolkningen är vaccinerad och de kubanska vaccinen har utropats som ?det bästa hoppet för låginkomstländer?. Det då de är billiga att tillverka, kan produceras i massomfattning och inte kräver djupfrysning.

Hur har Kuba lyckats med denna bedrift? Landet har en lång historia av att prioritera offentlig hälsovård och investera i läkemedelsproduktion. Detta beror delvis på behovet av inhemskt tillverkade varor för att minska effekten av den hårda USA-blockaden, men också av en vilja att främja hälsovård för alla, istället för privat profit.

Enbart mellan 1990 och 1996 investerade Kuba 1 miljard dollar, ca 1,5 procent av BNP, i ett kluster av bioteknologiska institut.

Pengarna som tjänades in återinvesterades. Idag är 517 av de ca 800 läkemedel som används i Kuba tillverkade i landet. Det ökar Kubas hälsovårdskapitet. De statliga investeringarna i medicinsk vetenskap kommer befolkningen till del, inte de stora läkemedelsföretagen. Det i motsats till länder som USA och Storbritannien som trots enorma investeringar av offentliga medel, gav bort rättigheterna till vaccinen till företag. Dessa hemlighåller sammansättningen på vaccinen.

Jag minns dåvarande WHO-chefen Margaret Chans ord 2015 när Kuba var det första landet i världen som eliminerade överföringen av HIV från mor till barn. Chan kallade det "en av de största möjliga bedrifterna för allmän hälsovård." För oss i rörelsen var det en viktig milstolpe, en källa till hopp om en AIDS-fri generation.

När offentlig hälsovård och medicinsk vetenskap ömsesidigt förstärker varandra kommer varje påföljande framgång efter ett tidigare. Teknologin för Kubas Covid-19 vaccin har anpassats från ett tidigare existerande vaccin mot hepatit B.

Medan rika länder hamstrar vaccin och de stora läkemedelsföretagen gör övervinster genom att vägra dela teknologi har Kuba förklarat sin beredskap att dela sina vaccin genom öppna licenser och låga priser. Donationer av vaccin har skickats till bland andra Vietnam, Syrien, Iran, Nicaragua och Venezuela. Kuba har börjat exportera två av sina vaccin till flera länder. De planerar också att skicka team till Vietnam och Iran för att stödja teknologiöverföring för att hjälpa dessa länder att tillverka vaccinen själva.

Den andra principen, den om internationalism, visas bäst av Kubas Henry Reeve medicinbrigader, ofta kallade "armén av vita rockar." När pandemin bröt ut översvämmades staden Crema i Italien av massvis med fall. Det fanns få sjukhus och läkare disponibla. Inom kort anlände 52 kubanska experter för att hjälpa till. Deras "känsla av mänsklighet överväldigade oss", sa stadens borgmästare Stefania Bonaldi. Sedan pandemin bröt ut har ett 40-tal länder på fem kontinenter tagit emot kubanska läkare.

Det får inte finnas några illusioner om vägen framåt. USA:s blockad begränsar Kubas tillgång till krediter och samarbete med leverantörer; den minskar Kubas kapacitet att producera och exportera i stor skala. Kuba behöver snabbt, inte bara dela sina vacciner, utan också sitt budskap och sin föredömliga internationalism. Oavsett vad vi kan tycka om Kubas politiska system, så finns det ingen motsvarighet till dess insatser för global hälsa. Om vi följer i Kubas spår så kan det förebåda ett slut på läkemedelsbolagens monopol som de rika länderna driver igenom. En ny internationell hälsoordning är inom räckhåll.

Zackie Achmat, medgrundare till South Africa's Treatment Action Campaign. Han har tilldelats Nelson Mandela Health and Human Rights Award.

Al Jazeera 220124

[A new international health order is within reach And Cuba can play a key role in ushering it in.](#)

HÄV BLOCKADEN MOT KUBA!

Bli en del av solidaritetsrörelsen!

Bli medlem i Svensk-Kubanska

Eller skicka ett bidrag till Stödfonden

Ange namn, e-post, adress och skicka 300 kr för ett års medlemskap (150 för pensionärer, arbetslösa och studerande)

Swish 123 589 0975 eller Pg 40 54 11 ? 0